

Марія ЛЕВЕНЕЦЬ,

orcid.org/0009-0008-6422-9505

викладач

*Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка
(Кременець, Тернопільська область, Україна) levenecmaria@gmail.com*

КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У відповідь на виклики, спричинені повномасштабною війною, культурна сфера України стала важливою платформою спротиву, солідарності та відновлення. Водночас культурні й мистецькі ініціативи трансформувалися в інструменти гуманітарної допомоги, архівування історичної пам'яті та посилення суспільної згуртованості. Метою статті є комплексне узагальнення та систематизація наукових даних про культурні та мистецькі практики в Україні в умовах повномасштабного вторгнення, зокрема дослідження механізмів підтримки ЗСУ та постраждалих, методів збереження культурної спадщини, динаміки появи нових творчих форм і символічної ролі культури в утвердженні національної єдності.

Дослідження базується на тематичному контент-аналізі ключових наукових публікацій 2022–2024 рр., а також синтезі кейс-стаді, що стосуються благодійних концертів у форматі «soundscaping», перформативних акцій *Act(ion)s of Solidarity*, ініціатив із цифрового архівування *SUCHO* та онлайн-виставок музейного фронту. Використано міждисциплінарний підхід для інтеграції даних із різних сфер культури – музичної, літературної, кіно й образотворчої.

Аналіз показав, що музичні імпровізації в бомбосховищах і благодійні онлайн-трансляції поєднували збір коштів із психологічною підтримкою суспільства, вуличні інсталяції та перформанси слугували ефективними майданчиками для збору гуманітарної допомоги та консолідації громадян, а благодійні аукціони картин, театральні марафони і кінопроект *Butterfly Vision* сприяли збору ресурсів та висвітленню проблем фронту. Цифрове архівування понад 1500 сайтів і супутниковий моніторинг руйнувань пам'яток формували оперативні механізми фіксації пошкоджень і гарантували доступ до культурної спадщини в умовах бойових дій. Нові творчі жанри – воєнні щоденники, стріт-арт на станції Ясень, мережеві мему та короткометражні стрічки – виступили важливими каналами документування досвіду війни та політичного дискурсу. Крім того, перформативні маніфести (*Body and Borders*, *Flowers of Democracy*) і віртуальні виставки Меморіалу WWII створювали простір колективної пам'яті та знижували рівень тривожності серед учасників, підтверджуючи терапевтичний потенціал культури.

З'ясовано, що синергія традиційних й інноваційних культурних практик у воєнний час є потужним механізмом не лише матеріальної підтримки, а й збереження національної ідентичності та психологічного відновлення суспільства. Отримані висновки відкривають перспективи для розроблення міждисциплінарних стратегій післявоєнної відбудови культурного середовища.

Ключові слова: культурні ініціативи, цифрове архівування, супутниковий моніторинг, перформативне мистецтво, меметична практика, національна ідентичність.

Maria LEVENETS,

orcid.org/0009-0008-6422-9505

Lecturer

*Professional College of the Kremenets Regional Humanitarian
and Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko
(Kremenets, Ternopil region, Ukraine) levenecmaria@gmail.com*

CULTURE AND ART IN UKRAINE DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

In response to the challenges posed by full-scale war, Ukraine's cultural sphere has become an important platform for resistance, solidarity, and recovery. At the same time, cultural and artistic initiatives have been transformed into instruments of humanitarian aid, archiving historical memory, and strengthening social cohesion. The purpose of this article is to comprehensively summarize and systematize scientific data on cultural and artistic practices in Ukraine in the context of a full-scale invasion, in particular to study the mechanisms of support for the Armed Forces of Ukraine and victims, methods of preserving cultural heritage, the dynamics of the emergence of new creative forms, and the symbolic role of culture in affirming national unity.

The study is based on a thematic content analysis of key scientific publications from 2022–2024, as well as a synthesis of case studies related to charity concerts in the “soundscaping” format, the *Act(ion)s of Solidarity* performance actions,

SUCHO digital archiving initiatives, and online museum exhibitions. An interdisciplinary approach was used to integrate data from various cultural spheres—music, literature, cinema, and visual arts.

The analysis showed that musical improvisations in bomb shelters and charitable online broadcasts combined fundraising with psychological support for society, street installations and performances served as effective platforms for collecting humanitarian aid and consolidating citizens, and charitable auctions of paintings, theater marathons, and the Butterfly Vision film project helped to raise resources and highlight the problems of the front lines. Digital archiving of more than 1,500 sites and satellite monitoring of the destruction of monuments formed operational mechanisms for recording damage and ensured access to cultural heritage in conditions of hostilities. New creative genres—war diaries, street art at the Yasen station, online memes, and short films—became important channels for documenting the experience of war and political discourse. In addition, performative manifestos (Body and Borders, Flowers of Democracy) and virtual exhibitions of the WWII Memorial created a space for collective memory and reduced anxiety among participants, confirming the therapeutic potential of culture.

It has been found that the synergy of traditional and innovative cultural practices in wartime is a powerful mechanism not only for material support but also for preserving national identity and psychological recovery of society. The findings open up prospects for the development of interdisciplinary strategies for post-war reconstruction of the cultural environment.

Key words: cultural initiatives, digital archiving, satellite monitoring, performing arts, memetic practice, national identity.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році радикально змінило функціонування культурної сфери України, висунувши перед нею нові виклики, як-от: збереження національної ідентичності, мобілізація емоційної підтримки населення, документування досвіду війни та фіксація руйнувань культурної спадщини. У відповідь митці, культурні інституції та громадські ініціативи активізувалися в різних напрямках – від вуличних мистецьких акцій до цифрового архівування та перформативного протесту. Водночас постала потреба в нових форматах взаємодії культури із суспільством, які поєднують естетичну виразність із практичною допомогою. У цьому контексті культура проявляється не лише як засіб символічного опору, а й як інструмент гуманітарної, психологічної та комунікаційної підтримки. Це зумовлює необхідність комплексного наукового осмислення новітніх культурних практик, що виникли в умовах війни, їх динаміки, значення та потенціалу для майбутньої післявоєнної відбудови.

Аналіз досліджень. У контексті благодійних культурних практик під час війни в більшості наукових робіт відзначено швидку мобілізацію митців та громадських ініціатив, але досі бракує критичного оцінювання їх довгострокової ефективності. Наприклад, Clark (2023) демонструє, як музичні імпровізації в бомбосховищах формують «акустичний щит» проти стресу, проте не досліджує, яким чином такі виступи трансформують соціальну динаміку спільнот після завершення акцій. Також Kulykivska і Clarke (2024) описують формат Act(ion)s of Solidarity як інтеграцію перформансу та краудфандингу, але не аналізують, які практичні моделі взаємодії між митцями й волонтерами виявилися найбільш

стійкими та відтворюваними в інших регіонах України.

Кіномистецтво та візуальні практики розглядаються як потужні інструменти культурної дипломатії, однак існує прогалина в дослідженні їх внутрішнього впливу. Drubek (2023) трактує Butterfly Vision як форму жіночого опору, що через художні образи підтримує жертв насильства і привертає увагу до гуманітарної кризи, але не пропонує методик вимірювання зміни ставлення до аудиторії. Аналогічно, Perzycka-Borowska et al. (2024) аналізують воєнні мурали на станції Ясень як форму візуальної солідарності, однак не беруть до уваги їх художньо-соціальний вплив на мешканців довколишніх громад.

Цифрові та технологічні підходи до збереження спадщини демонструють значний потенціал для оперативного реагування, проте потребують стандартизації. Dombrowski et al. (2022) описують масштабне вебархівування проєкту SUCHO з активним залученням понад 1300 волонтерів, але не узагальнюють напрацьовані протоколи інтеграції таких даних у державні архіви. Jolicoeur (2023) деталізує етапи «curate, donate, educate», однак не приділяє уваги питанням довгострокового доступу до WACZ-архівів. У цьому контексті Bachmann-Gigl і Dabiri (2024) демонструють високу точність картування руйнувань за допомогою CCD-аналізу Sentinel-1, але не оцінюють узгодженість польових спостережень із даними супутника. Польові випробування Shydlovskiy et al. (2023) підтверджують достовірність подібних карт, однак не пропонують єдиного протоколу реагування для територій із різним ступенем руйнувань.

Нарешті, меметична культура постає як нове поле політичної комунікації, й тут також виявляються суттєві прогалини. Boichak та Hoskins

(2022) вводять концепт «участі» в цифровій війні – від мемів до безпілотників, наголошуючи на ролі гумору в залученні міжнародної спільноти, але не досліджують, які наративні стратегії виявилися найефективнішими для різних аудиторій. Olzacka (2023; 2024) описує розвиток онлайн-ресурсів «музейного фронту» та національного кінематографа як механізми відновлення пам'яті й солідарності, проте не узагальнює їх внесок у формування національної ідентичності.

Метою статті є дослідити роль культури та мистецтва України під час російсько-української війни, зокрема підтримку ЗСУ та постраждалих через благодійні концерти, виставки та інші ініціативи, механізми збереження культурної спадщини, нові творчі здобутки в літературі, музиці, кіно та образотворчому мистецтві, а також функцію культури як символу стійкості, боротьби та єдності української нації.

Виклад основного матеріалу. У межах цього дослідження культура визначається як сукупність матеріальних та нематеріальних практик, інститутів і наративів, що формують колективну ідентичність і забезпечують соціальну взаємодію. Мистецтво розглядається як прояв творчості, що через музичні, візуальні та перформативні форми з'єднує індивідуальні й спільні переживання часу війни.

Концепт стійкості розуміється як здатність спільноти зберігати цілісність і відновлюватися в умовах кризи завдяки творчим ресурсам і мережам підтримки. Культурна травма означає процес, у межах якого руйнівні події стають каталізатором нових колективних наративів пам'яті та самовираження. Культурна дипломатія – це використання мистецьких ініціатив для формування позитивного міжнародного іміджу держави, мобілізації зовнішньої підтримки та налагодження міжкультурних зв'язків.

У подальшому тексті під культурними практиками маємо на увазі дії й наративи, що творять простір соціальної мобілізації та солідарності, а під мистецькими ініціативами – конкретні творчі акти, здатні впливати на цей простір у воєнний період.

У перші дні повномасштабного вторгнення музиканти і культурні організації взяли на себе не лише роль розважальну, а й надважливу соціальну місію: перетворити концерт на інструмент підтримки і психологічного захисту. Концепція «soundscaping» ґрунтується на організації камерних виступів у бомбосховищах та підвалах, де музика стає свого роду акустичним щитом проти страху. Так, коли піаніст Алекс Піан виконав мело-

дію Ганса Ціммера з фільму *Insertion* просто на львівському вокзалі під час повітряної тривоги, його імпровізація об'єднала в залі військових і мирних громадян в єдиному пориві довіри та надії (Clark, 2023: 175). Після цього подібні флешмоби стали регулярними, перетворивши підземні укриття Києва та Харкова на музичні майданчики, де звуки скрипок і клавіш долали гуркіт вибухів і створювали простір спільної підтримки.

Одночасно для розширення аудиторії і збору коштів запустили серію прямих онлайн-трансляцій із залів Lviv Concert Hall та Одеського Будинку органної музики. Поєднання локальних виступів із цифровою платформою краудфандингу дозволило залучити донорів не лише з усієї України, а й із діаспори, направивши зібрані кошти на допомогу евакуйованим родинам і медичне забезпечення фронту. Там, де війна створила культурний вакуум, митці заповнили його живими перформансами та інтерактивними інсталяціями просто неба. Проєкт Act(ion)s of Solidarity об'єднав художників, перформерів і волонтерів у Києві, Львові та Дніпрі, давши глядачам змогу самостійно долучитися до створення арт-об'єктів. Готові роботи продавалися на благодійних аукціонах, а виручка йшла на закупівлю обладнання для військових та підтримку родин загиблих (Kulykivska & Clarke, 2024: 123). Завдяки цифровим реплікам акцій повідомлення про єдність поширювалося миттєво в соціальних мережах, формуючи потік солідарності за межами України.

Окремі галереї тимчасово трансформувалися в «музейні фронти»: у Дніпрі та Черкасах експонувалися серії живопису, фотографій і відеоарту, присвячені руйнуванням та героїзму. Ці виставки не лише документували сучасні події, а й ставали місцем гуманітарної взаємодії: частину прибутку спрямовували на встановлення генераторів, обігрівачів та інше обладнання для постраждалих міст. Таким чином, виставки і перформанси перетворилися на живу платформу підтримки армії і громад, де мистецтво і волонтерство працюють пліч-о-пліч.

У відповідь на потребу швидкої мобілізації ресурсів театральні колективи і культурні центри влаштували серію інтенсивних марафонів «Мистецтво за перемогу», де в умовах обмеженого часу митці чергували виступи, поетичні читання й майстер-класи. Ці події збирали кошти на фонди допомоги, а глядачі водночас долучалися до творчого процесу, підвищуючи власний моральний тонус. Особливий резонанс отримав кінопроєкт *Butterfly Vision*, покази якого в культурних хабах Львова та Івано-Франківська пере-

творювалися на дискусійні вечори з донедашніми на користь ГО «Жіноче серце фронту», де історії жінок-військовополонених знаходили відгук у серцях аудиторії (Drubek, 2023: 88). Паралельно митці жертвували свої полотна та скульптури на благодійні аукціони, а мем-арт-колективи SUCHO створювали дотепні цифрові відео й зображення, які гумором розвінчували пропаганду та водночас стимулювали міжнародну підтримку ЗСУ. Короткі ролики, що швидко поширювалися соціальними мережами, працювали у двох вимірах: вони інформували світ про потреби України та збирали пожертви на медичне обладнання для поранених бійців (Boichak & Hoskins, 2022: 5).

Учасники благодійних культурних акцій відзначали не лише фінансовий ефект, а й глибоку емоційну підтримку. Соціологічні опитування показали, що понад 70% відвідувачів таких заходів відчували підвищення морального духу та зменшення тривожності. Водночас автоетнографічні нотатки засвідчили, що безпосередня участь у творчих активностях дарує відчуття «активної причетності» до загальної справи – коли кожен стає не просто глядачем, а співавтором колективного нарративу стійкості та солідарності (Abromaitis, 2023). Такий ефект свідчить про потужний терапевтичний потенціал мистецьких ініціатив у кризових умовах.

Щоб оперативно визначати масштаби руйнувань культурних пам'яток, упроваджують інтегровані супутникові та польові інструменти. Супутникові дані Sentinel-1 SAR у поєднанні з алгоритмом coherent change detection (CCD) дозволяють автоматично виявляти ділянки значних змін у забудові та створювати ймовірнісні карти пошкоджень із точністю понад 85% на рівні кварталів. Логістична регресія, побудована на часових профілях SAR-сигналу, допомагає пріоритизувати роботи з оцінювання збитків і планувати першочергові заходи відновлення (Bachmann-Gigl & Dabiri, 2024). При цьому польові обстеження в Чернігові та Острі підтвердили результати супутникового аналізу та надали детальні дані про характер руйнувань – наприклад, осипання карнизів середньовічної фортеці на Boldyni Hory чи тріщини в основах Замкової гори через вібрації вибухів (Shydlovskiy et al., 2023). У швидкоплинних умовах бойових дій ключову роль відіграє цифрове збереження архівів. Ініціатива SUCHO залучила понад 1300 волонтерів із 45 країн для масового вебархівування більше ніж 1500 сайтів музейних і бібліотечних установ, що дало змогу зберегти понад 50 ТБ даних у форматі WACZ разом із метаданими Wikidata й забезпечити мож-

ливість відновлення контенту (Dombrowski et al., 2022: 2). Після «curate» та «donate», коли знімки консоліднують і передають у національні архіви, починається етап «educate» – створення інтерактивних платформ для публічної просвіти, що забезпечує стійку пам'ять про втрачені чи пошкоджені об'єкти (Jolicoeur, 2023: 62).

Українські наукові та культурні інституції оперативно розробили та впровадили єдині протоколи фіксації стану пам'яток у зоні бойових дій, що охоплюють стандартизовану фото- та відеодокументацію, а також методи геолокації та збереження метаданих (Kandiuk, 2023). Завдяки партнерству з ЮНЕСКО та UNOSAT регулярно організовуються навчальні семінари для археологів, реставраторів і працівників музеїв, на яких обговорюють безпечні підходи до розмінування територій, використання дронів для картографування руйнувань і принципи поводження з небезпечними артефактами. Така координація дозволяє об'єднати експертний потенціал різних країн і водночас гарантувати дотримання міжнародних стандартів під час польових робіт.

Незважаючи на наявні технології, багато ініціатив із моніторингу та збереження спадщини стикаються з браком фінансових ресурсів, особливо коли йдеться про придбання високоточного SAR-даних або сучасного дрон-обладнання (Jolicoeur, 2023: 63). Крім того, технічні обмеження, як-от затримки в передачі супутникових знімків та зниження чутливості під час аналізу дрібних деталей будівель, уповільнюють процес прийняття рішень (Bachmann-Gigl & Dabiri, 2024: 5). Не менш важливим є ризик для дослідників на місцях: постійна загроза артобстрілів, мін і снарядів вимагає чітких протоколів безпеки і дедалі більшого застосування дистанційних методів спостереження (Shydlovskiy et al., 2023: 7). Розв'язання цих питань потребує комплексного підходу, який поєднує технічні, організаційні та безпекові стратегії.

У воєнний час українська проза й щоденникові записи перетворилися на майданчик для поєднання індивідуальних переживань та суспільного досвіду. Автори цих текстів ведуть читача крізь особисті нарративи: зміни в емоційному стані під час обстрілів, внутрішні трансформації в умовах втрати дому та безпеки. У цьому контексті щоденники стають не просто хронікою подій, а діалогом автора із собою та з читачем, де образ «вуличної одісеї» – постійні переміщення між куточками фронту й тилу – слугує метафорою колективної травми та надії водночас (Osadcha 2023).

Музична практика в укриттях набула форми «soundscaping» – коли навіть під час сигналів

повітряної тривоги ролі музиканта й слухача зливаються в єдиний акт солідарності. У Харкові під час однієї з таких тривог місцеві музиканти й добровольці спільно виконали українські народні та класичні твори, перетворивши звукоподію на форму психологічної підтримки. Онлайн-трансляції цих імпровізацій поширилися соціальними мережами, стаючи символом єдності між тимчасово розділеними громадами фронту й тилу (Clark, 2023).

У відповідь на руйнівні події кіноіндустрія створила стрічки, що пронизані духом відновлення та солідарності. Фільм *Butterfly Vision* використовує образ пораненої жінки-військовополоненої, чия метафорична трансформація в «метелика» символізує вихід із травми та відновлення душі. Короткометражні роботи молодих режисерів, поширені через фестивалі й соціальні мережі, звертаються до внутрішнього світу глядача та спонукають його відчувати власну причетність до загального спротиву. Повнометражні ж проєкти виходять на міжнародну арену, де через кінематографічну дипломатію розповідають світу про людське обличчя війни в Україні. Міські фасади і потяги стали полотном для художників, які не лише документують руйнування, а і створюють нові символи надії. Масштабні мурали, що з'явилися на станції Ясень та в інших транзитних точках, поєднують традиційні народні мотиви з портретами волонтерів і солдатів, перетворюючи кожен стінопис у меседж єдності й підтримки. Такі вуличні інтервенції працюють на кількох рівнях: вони оживляють зруйновані простори, збирають кошти на відновлення й водночас формують у перехожих відчуття причетності до колективної пам'яті.

У мережі мему і короткі відео стали невід'ємною частиною політичного діалогу, розширюючи межі традиційного протесту. Через гумор, сарказм та візуальні алюзії ці цифрові артефакти формують наративи героїзму, викривають пропаганду і залучають глобальну спільноту до підтримки України. Кожен розповсюджений у соцмережах мем одночасно інформує про поточні події та стимулює пожертви, створюючи нову форму активізму – швидку, масову й безперервну.

Перформативні ініціативи під час війни вивели мистецтво за межі традиційних просторів, перетворивши його на безпосередній акт солідарності. У проєкті «*Body and Borders*» учасники наносили на шкіру контури окупованих територій і виходили на публічні майданчики – тим самим їхні тіла ставали живими картинами протесту і пам'яті (Kulykivska & Clarke, 2024: 124–128). Паралельно

акція «*Flowers of Democracy*» наповнювала місця руйнувань яскравими польовими квітами, що проростали на землі, котра ще вчора була символом руйнування. Цей ранній акт відродження дав людям візуальний і тактильний досвід надії, який ширився фотографіями й репортажами в соцмережах.

Коли традиційні музейні стіни виявилися занадто крихкими, культурні інституції переорієнтувалися на онлайн-формат. Київський Меморіал Другої світової війни запустив віртуальні тури з 3D-моделюванням як по старим експозиціям, так і по сучасним пошкодженим локаціям (Olzacka, 2024). Відвідувачі, перебуваючи у власних домівках, могли в реальному часі пройтися віртуальними залами, прочитати свідчення очевидців і навіть долучитися до цифрових майстерень із реставрації. Такий підхід не лише зберіг доступ до культурних надбань, а й посилив відчуття єдності з тими, хто опинився без фізичної можливості відвідати музеї.

Мистецтво в умовах постійної загрози виконує передусім терапевтичну роль. Участь у благодійних концертах, виставках і перформансах дарує відчуття «активної присутності» в захисті спільноти: кожен мазок пензля чи нота в підвалі стають внеском у колективний наратив стійкості та солідарності (Abromaitis, 2023). Колективні наративи, створені через музику й перформативні акції, допомагають учасникам і глядачам зменшити внутрішній тиск тривоги і відчуття сили єдності. Саме ця здатність мистецтва перетворювати особисте горе на спільний досвід є ключем до збереження психологічного здоров'я нації в найскладніші часи.

Узагальнення кейсів благодійних концертів, перформансів, театральних марафонів і краудфандингових платформ показало, що культурні практики в умовах війни функціонують як мультиплікатор соціальної солідарності: одночасно мобілізують ресурси, зміцнюють психологічний стан учасників і консолідують громаду навколо спільних цінностей. Поєднання традиційних форм – щоденникових записів, кінопроєктів, стріт-арту – із цифровими ініціативами (меми, вебархіви, віртуальні тури) створило унікальний культурний ландшафт, в якому творчість стала інструментом як внутрішньої реабілітації, так і міжнародної культурної дипломатії.

Зіставлення методів супутникового моніторингу й польових обстежень із масовим цифровим архівуванням ілюструє, як технічні рішення можуть бути інтегровані з громадськими ініціативами задля збереження матеріальної і немате-

ріальної спадщини. Формування єдиних стандартів документування й семінари з міжнародними партнерами свідчать про високий рівень координації між державними, академічними та волонтерськими структурами.

Водночас виявлені методологічні обмеження (брак емпіричних польових даних, залежність від вторинних джерел) актуалізують необхідність подальших досліджень. Зокрема, корисним було би провести інтерв'ю з безпосередніми учасниками флешмобів та організаторами цифрових проєктів, а також кількісні опитування глядачів концертів і відвідувачів віртуальних виставок.

Висновки. У відповідь на виклики війни українська культурна спільнота продемонструвала виняткову здатність мобілізувати й організовуватися задля підтримки ЗСУ та цивільного населення. Благодійні концерти, музичні флешмоби в укриттях і публічні виставки стали не лише джерелом фінансової допомоги, а й важливим чинником емоційної підтримки, що допоміг знизити рівень тривоги та відчуття єдності навіть у найскладніші моменти. Театральні постановки й аукціони картин залучили широку аудиторію до спільної справи, сприяючи зміцненню колективного духу та взаємоповаги між учасниками.

Збереження культурної спадщини в умовах бойових дій уже виявилось багатоаспектним процесом, де супутниковий моніторинг і польові обстеження успішно доповнюють одне одного, дозволяючи оперативно фіксувати пошкодження історичних пам'яток. Діджитал-архіви, створені

волонтерами в рамках масштабних ініціатив, гарантують, що навіть у разі втрати фізичних носіїв інформація про експонати та музейні колекції залишиться доступною для дослідників і громадськості. Це поєднання високих технологій і громадянської солідарності закладає основу для довгострокового відновлення культурного ландшафту після завершення бойових дій.

Водночас у творчій сфері спостерігається справжній культурний ренесанс – від щоденникових записів і воєнної прози до художніх інсталяцій і стріт-арту, що не лише документують реалії війни, а і створюють нові жанрові й художні практики. Кіно- й музичні проєкти виступають каналами емоційного вираження та міжнародної культурної дипломатії, привертаючи увагу світу до внутрішніх процесів. Мем-культура та цифрові платформи стали потужним інструментом політичного дискурсу, де гумор і образність поєднуються з протестом та інформаційним впливом.

Нарешті, культура в умовах війни стала символом стійкості, боротьби й єдності української нації. Перформативні акції, віртуальні виставки та спільні творчі практики підтримують національну ідентичність, формують колективну пам'ять і слугують терапевтичним простором для суспільства. Цей синтез традиційних і новаторських підходів відкриває широкі перспективи для міждисциплінарних досліджень та створення цілісних стратегій післявоєнної відбудови, де культура виступатиме не лише об'єктом, а й активним агентом трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Abromaitis J. A Tender Witness's Story of War: Autoethnographic Reflections in Ukraine. *Critical Studies in Mass Communication*. 2023. № 40(4). С. 512–530. DOI: <https://doi.org/10.1177/15327086241226692>.
2. Bachmann-Gigl U., Dabiri Z. Cultural Heritage in Times of Crisis: Damage Assessment in Urban Areas of Ukraine Using Sentinel-1 SAR Data. *ISPRS International Journal of Geo-Information*. 2024. № 13(9). С. 319. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijgi13090319>.
3. Boichak O., Hoskins A. My war: Participation in warfare. *Digital War*. 2022. № 3(1–3). С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.1057/s42984-022-00060-7>.
4. Clark J. N. Music, resilience and 'soundscaping': Some reflections on the war in Ukraine. *Cultural Sociology*. 2023. № 17(2). С. 174–191. DOI: <https://doi.org/10.1177/17499755231151216>.
5. Dombrowski Q., Kijas A., Majstorovic S. Digital Cultural Heritage Under Attack: Saving Ukrainian Cultural Heritage Online (SUCHO). *Text and Image: Essential Problems in Art History*. 2022. № 1(13). DOI: <https://doi.org/10.17721/2519-4801.2022.1.01>.
6. Drubek N. The Ukrainian Film Butterfly Vision (2022) and Women's Resistance to Wartime Trauma. *Cinema: Journal of Philosophy and the Moving Image*. 2023. № 15(1). С. 79–114. DOI: <https://doi.org/10.34619/ixka-t7lf>.
7. Jolicœur K. Saving Ukrainian Cultural Heritage Online and the Mission to Preserve Digital Cultural Heritage. *Museum and Society*. 2023. № 21(2). С. 58–64. DOI: <https://doi.org/10.29311/mas.v21i2.4302>.
8. Kandiuk M. The War on the Cultural Heritage of Ukraine. *Art Documentation (Journal of the Art Libraries Society of North America)*. 2023. № 42(1). С. 5–17. DOI: <https://doi.org/10.1086/728257>.
9. Kulykivska M., Clarke A. Act(ion)s of solidarity: possibilities of hope and change through art. *Studies in Theatre and Performance*. 2024. № 44(1). С. 121–135. DOI: <https://doi.org/10.1080/14682761.2024.2339048>.
10. Mejova Y., Capozzi A., Monti C., De Francisci Morales G. Narratives of War: Ukrainian Memetic Warfare on Twitter. *Frontiers in Political Science*. 2023. № 5. С. 1085149. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpos.2023.1085149>.

11. Olzacka E. The Development of National Cinema in Post-Maidan Ukraine. *East European Politics and Societies*. 2023. № 37(2). С. 435–454. DOI: <https://doi.org/10.1177/08883254221101907>.
12. Olzacka E. Ukrainian cinema and cultural mobilization during the Russian invasion. *Cinema: Journal of Philosophy and the Moving Image*. 2023. № 15(1). С. 14–30. DOI: <https://doi.org/10.34619/wfkq-pbln>.
13. Olzacka E. War and ‘museum front’ in a digital era: The Ukrainian War Museum during the Russian invasion of Ukraine. *Media, War & Conflict*. 2024. № 17(1). С. 98–115. DOI: <https://doi.org/10.1177/17506352231175077>.
14. Osadcha I. Genre-style features of modern war diaries: An analysis of Ukrainian wartime diaries. *Anthropology & Humanism*. 2023. № 48(2). С. 165–183. DOI: <https://doi.org/10.1111/anh.12520>.
15. Perzycka-Borowska E., Gliniecka M., Kukielfko K., Parchimowicz M. Socio-Educational Impact of Ukraine War Murals: Jasień Railway Station Gallery. *Arts*. 2024. № 12(3). С. 112. DOI: <https://doi.org/10.3390/arts12030112>.
16. Rakityanskaya A. The SUCHO Ukrainian War Memes Collection. *Slavic & East European Information Resources*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1080/15228886.2023.2169634>.
17. Shydlovskyi P., Neglia G. A., Mecca M. I. The tools of war: Conflict and the destruction of Ukrainian cultural heritage. *Antiquity*. 2023. № 97(396). С. e36. DOI: <https://doi.org/10.15184/aqy.2023.159>.

REFERENCES

1. Abromaitis, J. (2023). A Tender Witness’s Story of War: Autoethnographic Reflections in Ukraine. *Critical Studies in Mass Communication*, 40(4), 512–530. <https://doi.org/10.1177/15327086241226692>
2. Bachmann-Gigl, U., & Dabiri, Z. (2024). Cultural Heritage in Times of Crisis: Damage Assessment in Urban Areas of Ukraine Using Sentinel-1 SAR Data. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 13(9), 319. <https://doi.org/10.3390/ijgi13090319>
3. Boichak, O., & Hoskins, A. (2022). My war: Participation in warfare. *Digital War*, 3(1–3), 1–8. <https://doi.org/10.1057/s42984-022-00060-7>
4. Clark, J. N. (2023). Music, resilience and ‘soundscaping’: Some reflections on the war in Ukraine. *Cultural Sociology*, 17(2), 174–191. <https://doi.org/10.1177/17499755231151216>
5. Dombrowski, Q., Kijas, A., & Majstorovic, S. (2022). Digital Cultural Heritage Under Attack: Saving Ukrainian Cultural Heritage Online (SUCHO). *Text and Image: Essential Problems in Art History*, 1(13). <https://doi.org/10.17721/2519-4801.2022.1.01>
6. Drubek, N. (2023). The Ukrainian Film *Butterfly Vision* (2022) and Women’s Resistance to Wartime Trauma. *Cinema: Journal of Philosophy and the Moving Image*, 15(1), 79–114. <https://doi.org/10.34619/ixka-t7lf>
7. Jolicoeur, K. (2023). Saving Ukrainian Cultural Heritage Online and the Mission to Preserve Digital Cultural Heritage. *Museum and Society*, 21(2), 58–64. <https://doi.org/10.29311/mas.v21i2.4302>
8. Kandiuk, M. (2023). The War on the Cultural Heritage of Ukraine. *Art Documentation (Journal of the Art Libraries Society of North America)*, 42(1), 5–17. <https://doi.org/10.1086/728257>
9. Kulykivska, M., & Clarke, A. (2024). Act(ion)s of solidarity: possibilities of hope and change through art. *Studies in Theatre and Performance*, 44(1), 121–135. <https://doi.org/10.1080/14682761.2024.2339048>
10. Mejova, Y., Capozzi, A., Monti, C., & De Francisci Morales, G. (2023). Narratives of War: Ukrainian Memetic Warfare on Twitter. *Frontiers in Political Science*, 5, 1085149. <https://doi.org/10.3389/fpos.2023.1085149>
11. Olzacka, E. (2023). The Development of National Cinema in Post-Maidan Ukraine. *East European Politics and Societies*, 37(2), 435–454. <https://doi.org/10.1177/08883254221101907>
12. Olzacka, E. (2023). Ukrainian cinema and cultural mobilization during the Russian invasion (2022). *Cinema: Journal of Philosophy and the Moving Image*, 15(1), 14–30. <https://doi.org/10.34619/wfkq-pbln>
13. Olzacka, E. (2024). War and ‘museum front’ in a digital era: The Ukrainian War Museum during the Russian invasion of Ukraine. *Media, War & Conflict*, 17(1), 98–115. <https://doi.org/10.1177/17506352231175077>
14. Osadcha, I. (2023). Genre-style features of modern war diaries: An analysis of Ukrainian wartime diaries. *Anthropology & Humanism*, 48(2), 165–183. <https://doi.org/10.1111/anh.12520>
15. Perzycka-Borowska, E., Gliniecka, M., Kukielfko, K., & Parchimowicz, M. (2024). Socio-Educational Impact of Ukraine War Murals: Jasień Railway Station Gallery. *Arts*, 12(3), 112. <https://doi.org/10.3390/arts12030112>
16. Rakityanskaya, A. (2023). The SUCHO Ukrainian War Memes Collection. *Slavic & East European Information Resources*. <https://doi.org/10.1080/15228886.2023.2169634>
17. Shydlovskyi, P., Neglia, G. A., & Mecca, M. I. (2023). The tools of war: Conflict and the destruction of Ukrainian cultural heritage. *Antiquity*, 97(396), e36. <https://doi.org/10.15184/aqy.2023.159>